

Verkennd natuuronderzoek locatie Mastenbroek te Maarssen

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden

Datum: 01-06-2015
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Rapportnummer: AT/2015/01.06
Versie: D1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor de locatie 'Mastenbroek' aan de Breedstraat in Maarssen bestaan herontwikkelingsplannen, waarbij (een deel van) de bestaande bebouwing wordt gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Voor deze herontwikkeling is een bestemmingswijziging nodig en in dat kader is in opdracht van Aveco de Bondt een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd om de effecten van het voorgenomen plan op beschermde natuurwaarden in beeld te brengen. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van het verkennend natuuronderzoek.

Figuur 1.1: Ligging plangebied (rood omlijnd).

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving voor natuur worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten of gebieden. Indien sprake is van effecten op beschermde soorten, dan is voor de ingreep mogelijk een ontheffing vereist op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. Indien sprake is van effecten op beschermde gebieden, dan is voor de ingreep mogelijk een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet vereist. Het verkennend natuuronderzoek kan tevens worden gebruikt voor de ruimtelijke onderbouwing in het kader van een bestemmingsplanwijziging en/of een omgevingsvergunning.

1.3 Plangebied

Het plangebied ligt in het binnenstedelijk gebied van Maarssen tussen de Breedstraat en de Langegracht. Het betreft een grotendeels verhard en bebouwd terrein met enkele panden van autobedrijf Mastenbroek, een pand waarin een restaurant is gevestigd en een woonhuis. Langs de Langegracht staan enkele bomen en is een gazon aanwezig.

2 Wettelijk kader

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) regelt de bescherming van belangrijke natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten) in Nederland. Projecten, plannen of handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn op grond van artikel 19d Nbwet verboden. Ook projecten, plannen of handelingen die buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden kunnen verboden zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. Gedeputeerde Staten – of in uitzonderingsgevallen de minister van EZ – kunnen een vergunning verlenen voor activiteiten die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De vergunning wordt pas afgegeven nadat een zogenaamde 'habitattoets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en dat er geen significante verstoring van soorten optreedt.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffwet) voorziet sinds 1 april 2004 in bescherming van inheemse soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten geldt krachtens art. 2 van de Ffwet de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt eenieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Voor de bij wet aangewezen soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en ruimtelijk gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet. Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10) en voortplantings- en vaste rust- of verblijfsplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13). Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan dient daarvoor in bepaalde gevallen een ontheffing aangevraagd te worden.

In de Flora- en faunawet worden beschermde soorten ingedeeld in drie verschillende beschermingsniveaus:

Algemeen beschermde soorten

Voor algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij activiteiten die te maken hebben met ruimtelijke ingrepen of beheer, mits de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt. Bij andere activiteiten moet wel een ontheffing worden aangevraagd. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de algemene zorgplicht. Er zal altijd gezocht moeten worden naar manieren om de negatieve effecten te minimaliseren.

Overige beschermde soorten

Voor de iets zwaarder beschermde soorten (tabel 2 Ffwet) is voor ruimtelijke ingrepen wel een ontheffing vereist, tenzij er gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode biedt organisaties de mogelijkheid om bepaalde beheersmaatregelen of ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren zonder telkens daarvoor een (afzonderlijke) ontheffing te moeten aanvragen. In dat geval geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Het toetsingscriterium voor ontheffingverlening van tabel 2-soorten is het criterium van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Die mag niet in het geding komen.

Strikt beschermde soorten

De derde categorie zijn de strikt beschermde soorten (tabel 3 Ffwet). Ten aanzien van deze beschermde soorten geldt dat altijd een ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. De ontheffing wordt alleen verleend indien uit onderzoek blijkt dat er een bij wet genoemde dwingende reden aan het plan ten grondslag ligt, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Vogels

Vogels vormen een aparte categorie. Voor broedende vogels zijn er vrijwel geen ontheffingsmogelijkheden. Vogels zijn vooral kwetsbaar in hun broedperiode, daarom geldt in ieder geval dat in de buurt waar vogels broeden geen werkzaamheden mogen plaatsvinden in het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus). Door het ministerie van EZ is een lijst opgesteld met vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn. Voor deze soorten geldt dat ze ook buiten het broedseizoen niet mogen worden verstoord of hun vaste rust- en verblijf mag worden aangetast.

2.3 Beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Structuurvisie infrastructuur en ruimte (SVIR). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. de EHS zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij geplande ingrepen die binnen de EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen **niet** zijn toegestaan, **tenzij** er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Het Rijk en de provincies hebben spelregels afgesproken over wat wel en niet kan omtrent de EHS. Ze hebben dit in overleg met gemeenten en maatschappelijke organisaties gedaan. De afspraken zijn de 'Spelregels EHS'.

Concrete beleidsregels ten aanzien van de EHS zijn opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 van de provincie Utrecht.

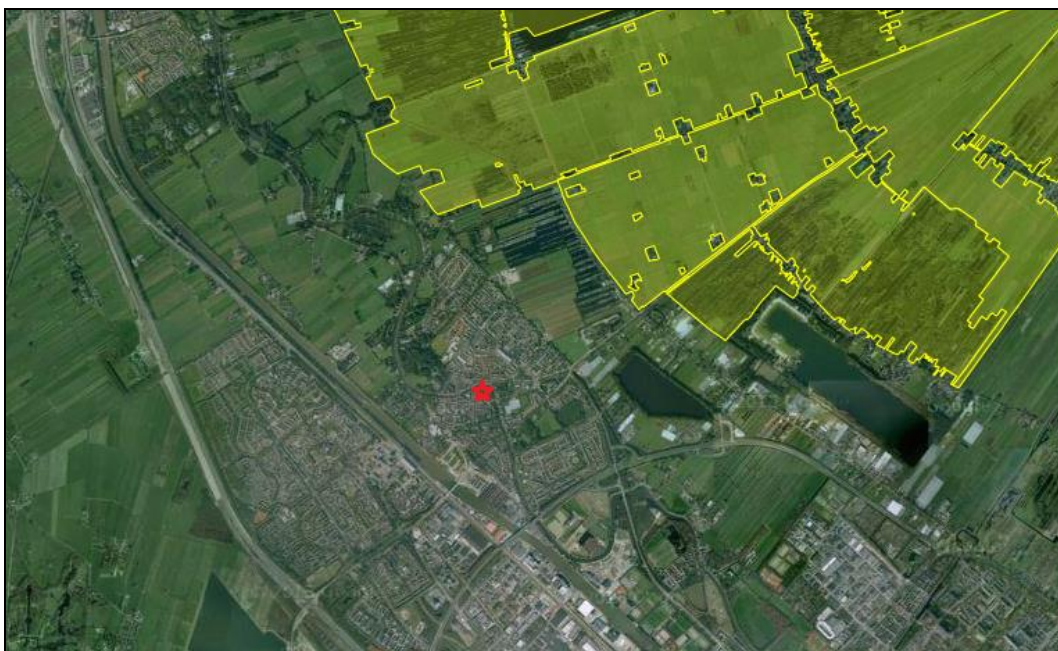
3 Bureauonderzoek

3.1 Werkwijze

Op basis van bestaande inventarisatiegegevens is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde gebieden en/of soorten in (de omgeving van) het plangebied. Hiervoor zijn o.a. verspreidingsatlassen gebruikt en digitale media als www.waarneming.nl en www.telmee.nl. Aan de hand van deze bureaustudie is een inschatting gemaakt van welke beschermde gebieden en/of soorten er mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

3.2 Natuurbeschermingswetgebieden

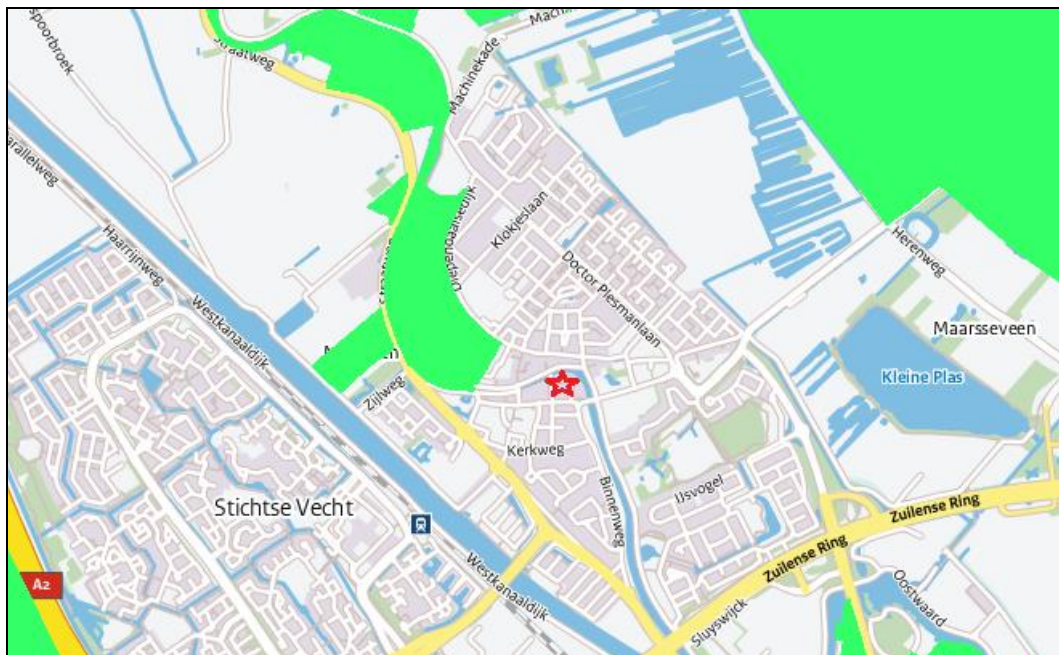
Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de begrenzing van een Natura 2000-gebied of een Beschermd natuurmonument. Het dichtstbijzijnde Natuurbeschermingswetgebied is het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen op ca. 1,5 km afstand van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden en/of Beschermde natuurmonumenten liggen op nog grotere afstand van het plangebied. Gezien de relatief grote afstand van het plangebied tot het dichtstbijzijnde Natuurbeschermingswetgebied, de beperkte effectafstand van de ingreep en de ligging van het plangebied in het stedelijk gebied van Maarssen, kan een aantasting van een Natuurbeschermingswetgebied op voorhand worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

Figuur 3.2: Ligging Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen (geel gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode ster). Bron: Webviewer Regiegroep Natura 2000.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde EHS-gebied is het landgoed Diependaal langs de Vecht op ca. 250 meter afstand van het plangebied. Op ca. 1,5 km afstand van het plangebied ligt het EHS-gebied Oostelijke Vechtplassen. Aangezien het plangebied buiten de begrenzing van de EHS ligt en gezien de relatief grote afstand van het plangebied tot het dichtstbijzijnde EHS-gebied, de beperkte effectafstand van de ingreep en de ligging van het plangebied in het stedelijk gebied van Maarssen, kan een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS op voorhand worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een “Nee, tenzij-toets” is niet aan de orde.

Figuur 3.3: Ligging EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode ster). Bron: Webkaart PRV 2013 Utrecht.

3.4 Beschermde soorten

Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten bekend uit het plangebied. In de ruimere omgeving komen diverse zwaarder beschermde (tabel 2 en/of 3 Ffwet) soorten zoals boomarter, heikikker, rugstreeppad, ringslang, bittervoorn, kleine modderkruiper, verschillende soorten vleermuizen en enkele soorten roofvogels en uilen voor.

4 Verkennd veldbezoek

4.1 Werkwijze

Op 29 mei 2015 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden. Op basis van expert judgement is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten en habitatkenmerken in het plangebied beoordeeld welke beschermde soorten er in het plangebied kunnen voorkomen. Het veldonderzoek heeft een verkennend karakter en kan niet worden gezien als uitputtende soorteninventarisatie.

4.2 Flora

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde plantensoorten bekend uit het plangebied. Het plangebied is grotendeels verhard en bebouwd en heeft derhalve een beperkte waarde voor vaatplanten. In het noordelijk deel van het plangebied tegen de Langegracht is wat (tuin)begroeiing aanwezig, maar hier komen geen beschermde plantensoorten voor. Op de gevels van de gebouwen zijn meerdere exemplaren van de muurvaren (*Asplenium ruta-muraria*) waargenomen. Deze soort heeft geen beschermde status op grond van de Flora- en faunawet. Er zijn geen beschermde soorten muurplanten zoals tongvaren, steenbreekvaren of gele helmblom aangetroffen in het plangebied. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.3 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn enkele exemplaren van de groenling, kauw, koolmees en gierzwaluw aangetroffen in het plangebied. Het plangebied heeft een beperkte functie voor broedvogels vanwege de beperkte aanwezigheid van opgaande begroeiing. In de begroeiing in het noordelijk deel van het plangebied kunnen algemeen voorkomende zangvogels broeden.

Tijdens het veldbezoek is specifiek gekeken naar (potentiële) aanwezigheid van nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zoals van roofvogels, uilen, huismus en gierzwaluw. Een deel van de gebouwen in het plangebied heeft een pannendak waaronder zich nesten van huismus en gierzwaluw kunnen bevinden. Het pand waarin het restaurant is gevestigd heeft hoekgevelpannen die over de zijgevel uitsteken. Hier kunnen gierzwaluwen achter nestelen. Verder zijn geen (potentiële) verblijfplaatsen van roofvogels, uilen of andere soorten met een jaarrond beschermde nestplaats aanwezig.

Om vast te stellen of in het plangebied nesten van de soorten huismus en gierzwaluw aanwezig zijn, is nader veldonderzoek nodig in de daarvoor geschikte periode (mei – half juni). Nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd en voor het aantasten van deze nesten is een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Om verstoring van mogelijk in het plangebied broedende vogels zonder jaarrond beschermde nestplaats te voorkomen, wordt aanbevolen om werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren of vooraf te (laten) controleren of er op dat moment vogels in het plangebied broeden. Het broedseizoen van vogels loopt globaal van half maart tot begin augustus. Wanneer verstoring van broedende vogels zonder jaarrond beschermde nestplaats wordt voorkomen, is een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet niet aan de orde.

4.4 Zoogdieren

4.4.1 Vleermuizen

Een deel van de gebouwen in het plangebied heeft spouwmuren die via open stootvoegen in de gevels toegankelijk zijn voor kleinere vleermuissoorten zoals gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Beide soorten komen veel voor in Maarssen. Aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen kan derhalve

niet op voorhand worden uitgesloten. Aan de hand van aanvullend vleermuisonderzoek dient vastgesteld te worden of daadwerkelijk sprake is van aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen is een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

In het plangebied zijn geen bomen aanwezig met holtes, scheuren of kieren waarin boombewonende vleermuizen zouden kunnen verblijven. Het plangebied bevat ook geen essentieel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen.

Figuur 4.4.1: Aanwezige open stootvoegen (rood omcirkeld) in de gevel van één van de panden in het plangebied.

4.4.2 Overige zoogdiersoorten

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn (sporen van) andere zoogdiersoorten aangetroffen. Het plangebied is ook slechts beperkt geschikt voor andere zoogdiersoorten. In de gebouwen kan de algemeen beschermde huisspitsmuis (tabel 1 Ffwet) voorkomen. In het groen langs de Langegracht kan de algemeen beschermde egel (tabel 1 Ffwet) voorkomen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van zwaardere beschermde andere zoogdiersoorten (tabel 2 en/of 3 Ffwet) zijn niet aanwezig. Voor de algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.5 Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied is geen geschikte biotoop aanwezig voor beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen. Er is geen oppervlaktewater aanwezig wat kan dienen als leefgebied en/of voortplantingsplaats en geen begroeiing die geschikt is als overwinteringsplaats. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.6 Ongewervelden

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikte biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

5 Conclusie

5.1 Natuurbeschermingswet

Het voorgenomen plan leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Natuurbeschermingswet 1998 ten aanzien van Natura 2000-gebieden en/of Beschermde natuurmonumenten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

5.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het voorgenomen plan leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de provinciale ruimtelijke verordening van Utrecht ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur. Verdere toetsing in de vorm van een “Nee, tenzij-toets” is niet aan de orde.

5.3 Flora- en faunawet

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor enkele algemeen voorkomende soorten zoals egel en huisspitsmuis. Het betreft algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt. Na der onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde. Wel is de zorgplicht uit artikel 2 Flora- en faunawet op deze soorten van toepassing.

Een deel van de bebouwing is geschikt als nestplaats van huismus en gierzwaluw en als verblijfplaats voor vleermuizen. Aanwezigheid van deze zwaarder beschermde soorten kan niet op voorhand worden uitgesloten. Aan de hand van aanvullend veldonderzoek dient vastgesteld te worden in hoeverre daadwerkelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en vleermuizen aanwezig zijn. Voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten is een ontheffing op grond van de Flora- en fauna-wet noodzakelijk.

Het plangebied vormt beperkt geschikt broedgebied voor algemeen voorkomende (zang)vogels. Om verstoring van broedende vogels te voorkomen wordt aanbevolen om werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren of vooraf te (laten) controleren of er op dat moment vogels in het plangebied broeden. Het broedseizoen van vogels loopt globaal van half maart tot begin augustus.

6 Aanbevelingen

Om zorgvuldig te werken (conform de zorgplicht van artikel 2 Flora- en faunawet), wordt de volgende aanbeveling gedaan:

- Tijdens de werkzaamheden wordt zoveel als redelijkerwijs mogelijk rekening gehouden met soorten (zowel beschermde als niet-beschermde soorten). Werkzaamheden worden zoveel mogelijk in één richting uitgevoerd waardoor aanwezige dieren kunnen vluchten in de richting waar geen werkzaamheden worden uitgevoerd. Indien tijdens de werkzaamheden soorten worden aangetroffen, dan wordt deze de mogelijkheid geboden om te vluchten of indien ze wegkruipen worden ze verplaatst naar delen van het terrein waar geen werkzaamheden (meer) plaatsvinden.